

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ

Ὁ περιηγούμενος εἴτε πρὸς μελέτην εἴτε καὶ χάριν ἀναψυχῆς τὴν Βόρειον Ἰταλίαν καὶ γνωρίζων σχετικὰ τινα περὶ τῆς μικρᾶς ταύτης δημοκρατίας τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ τὸ ὑπὸ Ῥίμινι εἰς τὴν κωμόπολιν Βόργο, τὴν δευτερεύουσάν τῆς δημοκρατίας πόλιν, τρίωρον γραφικώτατον ταξείδιον, διὰ τῆς ωραίας ἀμαξιτῆς ὁδοῦ τῆς συνδεούσης τὸν Ἅγιον Μαρίνον μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας.

Ἡ δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, τὸ μικρότατον αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον κράτος τῆς Εὐρώπης, εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῶν τελευταίων κορυφῶν σειρᾶς πετρωδῶν λόφων, οἵτινες φαίνονται ἀποσπώμενοι ἀνατολικῶς ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν Ἀπεννίνων, καὶ οἵτινες μετὰ πολλὰς διακυμάνσεις καταλήγουσιν ἀποτόμως καὶ σχεδὸν καθέτως εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς ἰταλικῆς πόλεως Ῥίμινι ἀπόστασιν. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου μεγαλοπρεποῦς καὶ ἐπιβάλλοντος βράχου τῆς σειρᾶς ταύτης, ὅστις ὡς ἐκ τῶν τριῶν αὐτοῦ κορυφῶν φαίνεται ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἐκαλεῖτο, ὅπως καὶ τώρα, Τιτάν, κεῖται ἡ μικρὰ αὕτη δημοκρατία, μεταξὺ τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Pesaro-Urbino πρὸς δυσμὰς καὶ τῆς ἐπαρχίας Forlì πρὸς βορρᾶν, εἰς 738,13 μέτρων ὕψος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς ἀπόστασιν 1500 περίπου μέτρων ἀπ' αὐτῆς.

Ἡ γεωλογικὴ σύνθεσις τοῦ ὄρους Τιτᾶνος εἶναι ἐκ τῶν περιεργότερων. Σύγκειται ἐκ δύο κυρίων στοιχείων, ἐκ πώρου ἀμμώδους κιτρινωποῦ περιέχοντος καὶ πλείστα ἄλλα ὀρυκτά, ἁλάθαστρον, μάρμαρον, γαιάνθρακας, σίδηρον, μαγνησίαν, θεῖον κτλ., καὶ ἐξ ἐνὸς εἶδους μάρμαρου γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα μάρμαρον τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, τὸ ὅποιον ἔχει τὴν ιδιότητά νὰ σκληρύνηται διὰ τῆς ἐπαφῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα. Τὸ μάρμαρον τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν κυριώτατον πλοῦτον τῆς χώρας.

Ἡ ἱστορία τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγίου Μαρίνου ἄρχεται κυρίως

ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος μ. Χ. Ὁ λιθοξόος Μαρῖνος, Δαλματὸς τὴν καταγωγὴν, ἐκ τῆς νήσου Arbe, μετέβη ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ εἰς Ῥίμινι, ὅπως κερδίῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐργαζόμενος ἐν τῷ τότε κατασκευαζομένῳ λιμένι τῆς πόλεως, καὶ ἐγένετο χριστιανός, βαπτισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως ἐκείνης.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἄρχεται ὁ ἐναντίον τῶν χριστιανῶν διωγμὸς τοῦ Διοκλητιανοῦ (303). Ὁ Μαρῖνος ἐντρομος καταφεύγει εἰς τὰς ὑπωρεῖας τοῦ ὄρους Τιτᾶνος, ὅπου τοσάκις ἄλλοτε εἶχε μεταβῆ πρὸς ἀναζήτησιν μαρμάρων. Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Διοκλητιανοῦ (305) ὁ Μαρῖνος λαβὼν θάρρος ἐπανέρχεται εἰς τὸ Ῥίμινι, προχειρίζεται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως ταύτης Γαυδεντίου διάκονος καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ ὄρος, ὅπου ὑποβάλλει ἑαυτὸν εἰς κακουχίας καὶ ζῆ πλεον ὡς ἐρημίτης.

Ἡ φήμη τῆς ἀγιότητος τοῦ χριστιανοῦ ἀσκητοῦ, ὅστις ἤρχισε νὰ θαυματουργῇ, ἐφθασεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν πέριξ οἰκούντων, οἵτινες ἀθρόοι προσέτρεχον ἐκεῖ, ὅπως ἰαθῶσιν ἐκ τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν αὐτῶν ἀσθενειῶν, πολλοὶ δὲ καὶ παρέμενον.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀσθενῶν ἐπορεύθη πρὸς τὸν Μαρῖνον καὶ πλουσία τις Ῥωμαία δέσποινα ὀνομαζομένη Εὐτυχία, μετὰ τῶν δύο ἀσθενούντων αὐτῆς υἱῶν, οἵτινες ἀφοῦ ἰάθησαν ὑπὸ τοῦ μονάζοντος Μαρῖνου ἐδέχθησαν τὸ βάπτισμα καὶ ἔδωκαν δῶρον εἰς ἐνδειξιν εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτὸν τὸ ὄρος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οὗτος ἐμόναζεν.

Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἠύξανε, τινὲς δὲ ἤρχισαν καὶ νὰ κτίζωσι καλύβας ἐπὶ τοῦ ὄρους. Ἀποθνήσκων δὲ ὁ Μαρῖνος ἀφῆκεν εἰς τοὺς ὀπαδοὺς του τὸ ὄρος, μὲ τὴν ῥητὴν παραγγελίαν νὰ μὴ θελήσωσιν οὐδέποτε ν' αὐξήσωσι τὰς κτήσεις αὐτῶν διὰ πολέμου ἢ ἄλλων βιαίων μέσων, ἀλλὰ μόνον νὰ προσπαθήσωσι νὰ γίνωσι πολυπληθέστεροι.

Πράγματι δὲ ὁ κατ' ἀρχὰς ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν ὀπαδῶν τοῦ Δαλματοῦ λιθοξόου ἠύξησε καταπληκτικῶς καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἀθροῦδως πάντοτε ὁ μικρὸς οὗτος πληθυσμὸς ἐποπλασσιάζετο ἀποβάλλων ἤδη τὸν καθαρῶς θρησκευτικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ λαμβάνων ὅψιν πόλεως ἐλευθέρας καὶ αὐτοδιοικουμένης, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Placito Feretrano, χειρογράφου εὑρισκομένου ἐν τοῖς δημοσίοις ἀρχείοις τῆς δημοκρατίας, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ ἀρχαιότατον ἐγγώριον ἱστορικὸν μνημεῖον (885).

Ἦδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1100 διὰ τῆς συνετῆς αὐτῶν διοικήσεως οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀγίου Μαρίνου ἤρχισαν νὰ ἐπεκτείνωσι τὰς κτήσεις τῆς μικρᾶς αὐτῶν πολιτείας, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ ἀπόκρημνον αὐτῶν ὄρος, ἀλλὰ ἀγοράζοντες διαφόρους ἰσχυροὺς πύργους παρὰ τῶν πέριξ οἰκούντων ἱπποτῶν. Καὶ κατὰ πρῶτον ἠγόρασαν κατὰ τὸ 1100 παρὰ τοῦ κόμητος Montefeltre τὸν πύργον τῆς Pennarossa¹, κείμενον εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἀπόστασιν, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1150 ἢ 1170 μέρος τῆς κομητείας Casale παρὰ τοῦ κόμητος de la Corpegna.

Μετὰ δὲ τὴν συνθήκην τῆς Κωνσταντίας (Ἰούνιος 1183) ἀνεκήρυξαν ἑαυτοὺς ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν καὶ μετ' οὐ πολὺ κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ὠχύρωσαν τὴν πρωτεύουσάν αὐτῶν, ἣν πρὸς τιμὴν τοῦ πρώτου οἰκιστοῦ τοῦ ὄρους Τιτᾶνος ὠνόμασαν Ἀγιον Μαρίνον.

Περὶ δὲ τὸν ΙΓ' αἰῶνα οἱ κάτοικοι τοῦ Bussignano προσεχώρησαν οἰκειοθελῶς εἰς τὴν νέαν δημοκρατίαν. Ἀλλ' αἱ κτήσεις τῆς ἀρτισυστάτου δημοκρατίας καὶ πάλιν ἔμελλον ν' αὐξηθῶσι.

Κατὰ τὸ ἔτος 1460 ὁ τύραννος τοῦ Ῥίμινι Σιγισμουῦνδος Μαλατέστα κατεπίεζε τοὺς πέριξ τῆς πόλεως αὐτοῦ ὑποτελεῖς τῷ Πάπᾳ καὶ τῷ κόμητι τοῦ Οὐρβίνου λαοὺς.

Ὁ στρατὸς τοῦ Πάπα Πίου τοῦ Β' καὶ τῶν συμμάχων αὐτοῦ εἶχεν ἤδη ἀποκρουσθῆ ὑπὸ τοῦ Μαλατέστα, ἐντρομος δὲ τότε ὁ Πάπας ζητεῖ βοήθειαν παρὰ τῶν ἀνδρείων πολιτῶν τῆς νέας δημοκρατίας. Πράγματι ἡ δρᾶξ ἐκείνη τῶν γενναίων καὶ ἀποφασιστικῶν ἀνδρῶν ἐξορμᾷ ἐκ τοῦ ὄρους καὶ ἐνωθεῖσα μετὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ποντίφικος κατατροπώνει τὸν στρατὸν τοῦ Μαλατέστα.

Εἰς ἀμοιβὴν δὲ τῆς βοηθείας ταύτης ὁ Πάπας Πίος ὁ Β' διὰ τῆς ἀπὸ 27 Ἰουνίου 1463 βούλλας αὐτοῦ ἐδῶρκεν εἰς τὴν δημοκρατίαν τὰ τέσσαρα ὀχυρὰ φρούρια Serravalle, Corte di Fiorentino, Montegardino καὶ Faetano, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ χωρίον Pieggio.

Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καὶ μόνος ἀμυντικὸς πόλεμος τῆς δημοκρατίας, εἰς ὃν ἠναγκάσθησαν νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα οἱ γενναῖοι αὐτῆς ὑπερασπισταί, ὅχι τόσον ἐξ ὑποχρεώσεων πρὸς τὸν Πάπαν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ φόβου, μήπως ἀπολέσωσι τὴν ἑαυτῶν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν, διότι, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ ὀχυρὸν τῆς θέσεως ἀφ' ἑτέρου

¹ Ὁ chevalier Artaud ἐν τῷ Univers (Italie) σελ. 193 ἐσφαλμένως, νομίζομεν, ὀνομάζει αὐτὴν Penna-Rosta.

δὲ ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν κατοίκων πολλάκις διήγειραν τὰς κατακτητικὰς βλέψεις τῶν πέριξ λαῶν.

Πράγματι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ὁ ἰσχυρὸς ἐπίσκοπος τοῦ Ρίμινι Deltone, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι αἱ κτήσεις τῆς δημοκρατίας ἀπετέλουν μέρος τῆς Πενταπόλεως, ἥτις μετὰ τῆς ἐξαρχίας τῆς Ῥαβέννης ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Φράγκων Πιπίνου τοῦ Βραχέος πρὸς τὸν Πάπαν Στέφανον τὸν Β' κατὰ τὸ ἔτος 755, ἠθέλησε νὰ ὑποτάξῃ τοὺς Ἀγιο-Μαρινίτας εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐδραν, ἀλλ' οἱ εἰρηνικοὶ τῆς μικρᾶς χώρας κάτοικοι πειθόμενοι τῇ γνώμῃ τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Μαρίνου, Στεφάνου, ἀντὶ νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα προσέτρεξαν εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Montefeltre Ἰωάννου, ὅστις θεωρήσας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συναδέλφου ὑπερμέτρους ἠνάγκασεν αὐτὸν ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν κατοίκων τοῦ Τιτᾶνος. Ἀργότερον δὲ περὶ τὸ 1294 ὁ ἀποστολικὸς ἐπίτροπος τῆς Ῥωμανίας (Romagna) Ἰλδεβράνδος ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς φόρου ὑποτελεῖς τῷ Πάπᾳ· καὶ οὗτος ἀπέτυχε εἰς τοὺς σκοποὺς του. Τὸν μεγαλύτερον ὁμῶς κίνδυνον ἡ μικρὰ δημοκρατία διέτρεξε περὶ τὰ μέσα τοῦ 15' αἰῶνος.

Καίτοι ὁ Πάπας Ἰούλιος ὁ Β' διὰ τῆς ἀπὸ 31 Μαρτίου 1500 βούλλας αὐτοῦ εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς δημοκρατίας, ἐν τούτοις ὁ ἀποστολικὸς ἐπίτροπος Φάβιος Da Monte San Savino ἀποστέλλει κατὰ τὴν 3ην πρὸς τὴν 4ην Ἰουνίου τοῦ 1543 500 στρατιῶτας, ὅπως ἐξ ἐφόδου κυριεύσωσι τὴν πόλιν· ἀλλ' ἰσχυρὰ λαϊλαψὶ ἠνάγκασε τοὺς πολιορκητὰς νὰ ὑποχωρήσωσιν ἄπρακτοι καταστραφέντος τοῦ ἡμίσεος καὶ πλέον τοῦ στρατοῦ των. Ἐκτοτε ἡ 4η Ἰουνίου λαμπρῶς πανηγυρίζεται ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ὡς ἡμέρα ἀπελευθερώσεως. Ὁ μόνος ὁμῶς, ὅστις δύναται νὰ καυχῇθῃ ὅτι ἔστω καὶ ἐπὶ μικρὸν ὡς κατακτητὴς ἐπάτησε τὸ ἐλεύθερον τῆς δημοκρατίας ἔδαφος, εἶναι ὁ πολὺς Φιλίππου τοῦ Ε' τῆς Ἰσπανίας ὑπουργός, ὁ Ἰταλὸς καρδινάλιος Ἰούλιος Ἀλβερώνης. Ἐκδιωχθεὶς τὸ 1737 τῆς ἰσπανικῆς αὐλῆς κατόπιν τῶν πολλῶν αὐτοῦ ῥαδιουργιῶν, κατέφυγεν εἰς τὴν Ῥώμην, κατῴρθησε δὲ μετὰ ἓν περίπου ἔτος νὰ διορισθῇ ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος τοῦ ΙΒ' ἀποστολικὸς ἐπίτροπος ἐν Ῥωμανίᾳ.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ καρδινάλιος ἐζήτησε νὰ ὑποτάξῃ τῷ Πάπᾳ τὴν μικρὰν δημοκρατίαν· κατῴρθησε δὲ τοῦτο μετὰ ἓν περίπου ἔτος (24 Ὀκτωβρίου 1739) εἰσβαλὼν διὰ προδοσίας εἰς τὴν πρωτεύουσάν ὡς

νικητής. Είσελθὼν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ συνεδριάζοντος Συμβουλίου ἐξεφόβισε τοὺς συμβούλους καὶ ἠνάγκασε πάντας νὰ ὁμώσωσι πίστιν τῷ Πάπᾳ. Συνελθόντες ὁμῶς ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῶν τρόμου οἱ γενναῖοι Ἀγιομαρινῖται ἐκδιώκουσιν ἀμέσως τὸν Ἀλβερώνην καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν τυχοδιώκτας, τὴν διαγωγὴν τῶν ὁποίων ἀποδοκιμάσας ὁ Πάπας συνῆψε μετὰ τῆς δημοκρατίας συνθήκην αἰωνίου φιλίας (5 Φεβρουαρίου 1740).

Τοιοιτοτρόπος ἡ δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μαρίνου ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ τὴν ἐκυτῆς ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτονομίαν, οὐδεὶς δ' ἐκτοτε ἐπεχείρησε νὰ προσβάλλῃ τὰ δικαιώματα αὐτῆς, οὐδ' αὐτὸς ὁ μέγας κατακτητῆς Βοναπάρτης, ὅστις γενόμενος κατὰ τὸ 1797 κύριος τῆς Ἰταλίας ἀπάσης οὐ μόνον δὲν ἐζήτησε νὰ βλάψῃ τὴν μικρὰν δημοκρατίαν, ἀλλὰ τοῦναντίον προέτεινεν εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς νὰ ἐπαυξήσῃ τὰς κτήσεις των.

Ἀληθῶς. ἐν Τολεντίνῳ τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἔχων, ἀποστέλλει τὴν 12ην Φεβρουαρίου 1797 ὡς πρέσβυν αὐτοῦ παρὰ τῇ δημοκρατίᾳ τοῦ Ἀγίου Μαρίνου τὸν διάσημον ἀστρονόμον Monge, ὅστις γενόμενος δεκτὸς μετ' ἐξαιρετικῶν τιμῶν ὑπὸ τοῦ πλήθους, εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ συνεδριάζοντος Συμβουλίου καὶ προτείνει ἐξ ὀνόματος τοῦ Βοναπάρτου ἐδαφικὴν αὐξήσιν τῆς δημοκρατίας.

Ἡ κυβέρνησις ὁμῶς τῆς χώρας, πιστὴ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς «*in piccolezza libertà*», τ. ἔ. ἐν τῇ σμικρότητι ἐλευθερίᾳ, καὶ κατ' εἰσήγησιν τοῦ τότε προέδρου Onofri, ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν τοῦ Βοναπάρτου οὐδ' ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὰ ὑπ' αὐτοῦ προσφερθέντα τέσσαρα χάλκινα τηλεβόλα ὡς ἐργαλεῖα ἄχρηστα εἰς τὴν δημοκρατίαν. Καὶ ὁ Ναπολέων ἐσεβάσθη τὴν ἐλευθερίαν τῆς δημοκρατίας μὴ συμπεριλαβὼν αὐτὴν εἰς τὸν νομὸν τῆς Ῥαβέννης, ἐν ᾧ συμπεριελήφθησαν πᾶσαι αἱ πλησίον χῶραι· αἱ δὲ συνθῆκαι τοῦ 1815 ἀνεγνώρισαν τὴν δημοκρατίαν τοῦ Ἀγίου Μαρίνου ὡς ἐλεύθερον καὶ αὐτόνομον κράτος.

Ἀφ' οὗ ἐν σπουδῇ διήλθομεν τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ἱστορίας τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, δὲν νομίζομεν ἄσκοπον νὰ εἰπώμεν τινα περὶ τῆς διοικήσεως, τοῦ κυβερνητικοῦ συστήματος καὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς καταστάσεως αὐτῆς. Τὸ κυβερνητικὸν σύστημα τοῦ Ἀγίου Μαρίνου εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, ἡ νομοθετικὴ καὶ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εἶναι εἰς χεῖρας τοῦ ὑπάτου καὶ κυριάρχου Συμβουλίου τῆς δημοκρατίας (Consiglio Principe e Sovrano della Repubblica),

συγκειμένου ἐξ 60 μελῶν, ἀνά 20 ἐκ τῶν τριῶν τάξεων, τῆς ἀριστοκρατίας, τῶν ἀστῶν καὶ τῶν χωρικῶν. Τὰ μέλη αὐτοῦ ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ ἰδίου Συμβουλίου ἐκ τῶν ἐκ γεννητῆς πολιτῶν τῆς δημοκρατίας τῶν ἔχοντων ἡλικίαν 25 ἐτῶν. Καθ' ἐκάστην ἑξαμηνίαν κατὰ τὴν 1^{ην} Ἀπριλίου καὶ 1^{ην} Ὀκτωβρίου τὸ Συμβούλιον τοῦτο ἐκλέγει ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ μελῶν δύο ἐπισήμους ἀντιπροσώπους τῆς δημοκρατίας (*capitani regenti*), ἓνα ἐκ τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἓνα ἐκ τῶν χωρικῶν. Οἱ δύο οὗτοι ὕπατοι, ὧν ἡ ἐκλογὴ μετ' ἐπιστημότητος γίνεται ἐν τῇ μητροπόλει τῆς πρωτεύουσας τοῦ Ἀγίου Μαρίνου καὶ ἀναγορεύεται ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου αὐτῆς, καθήκον ἔχουσι νὰ προεδρεύωσι τοῦ μεγάλου Συμβουλίου καὶ νὰ καλῶσι τοῦτο εἰς συνεδρίαν, κατοικοῦσι δὲ ἐντὸς τοῦ μεγάρου τοῦ Συμβουλίου. Κατὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς καὶ λοιπὰς τελετὰς τῆς δημοκρατίας φέρουσι μεσαιωνικὴν στολὴν ἐκ μαύρου βελούδου καὶ τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγίου Μαρίνου.

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ μεγάλου Συμβουλίου οἱ δύο οὗτοι ὕπατοι ἐν τῇ διοικήσει τῆς δημοκρατίας περιστοιχοῦνται ὑπὸ δύο διαρκῶν ἐπιτροπειῶν, ἐκάστη τῶν ὁποίων προεδρευομένη ὑφ' ἐνὸς γραμματέως τῆς ἐπικρατείας ἐπέχει τόπον ὑπουργείου. Ἡ πρώτη τῶν ἐπιτροπειῶν τούτων διευθύνει τὰ τμήματα τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῶν οἰκονομικῶν, ἡ δευτέρα τὸ τῶν ἐξωτερικῶν, ὁ δὲ προϊστάμενος αὐτῆς γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐξ εὐγενῶν φρουρᾶς τοῦ μεγάλου Συμβουλίου. Πλὴν τούτων ὑπάρχει καὶ τρίτη συμβουλευτικὴ ἐπιτροπεία, τὸ ἑκτακτον Κονγκρέσσον (*Congresso straordinario*), συγκειμένη ἐξ εἴκοσι μελῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν εὐγενῶν καὶ ἐπέχουσα τόπον συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, ἀποφαινομένη δὲ ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων τοῦ κράτους. Τὰ οἰκονομικὰ τῆς δημοκρατίας διευθύνονται ἐκτὸς τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν τμήματος καὶ ὑπὸ οἰκονομικῆς ἐπιτροπείας (*Congregazione economica*) καὶ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ ταμείου τῆς δημοκρατίας.

Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ Ἀγίου Μαρίνου εἶναι ἀνθηροτάτη· ὁ προϋπολογισμὸς αὐτοῦ ὃν ἔχομεν ὑπ' ὄψει γράφοντες τὰς γραμμὰς ταύτας, ἀναγράφει ὡς ἔσοδα ἐκ φόρων ἐπὶ τῆς κτηματικῆς περιουσίας, ἐκ τῶν σχολικῶν, ταχυδρομικῶν καὶ τηλεγραφικῶν τελῶν καὶ τῶν τοῦ χαρτοσήμου φρ. 361,344, ὡς ἔξοδα δὲ φρ. 356,879, εἰς τρόπον ὥστε ὑπάρχει ἐτησίως περίσσευμα 5—6 χιλιάδων φράγκων. Ὁ Ἅγ. Μαρίνος εἶναι τὸ μόνον κράτος, τοῦ ὁποίου τὸ δημόσιον χρέος εἶναι μηδέν.

Ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ τριῶν δικαστικῶν ἐπιτρόπων ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ ὑπάτου Συμβουλίου. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἐπίτροποι εἶναι Ἴταλοι τὴν ὑπηκοότητα, καὶ τοῦτο ὅπως μὴ ἐπηρεάζωνται ὑπὸ τῶν ἐγγωρίων ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν καθηκόντων εἰς τόπον ἐνθα πάντες εἰσὶ γνωστοὶ πρὸς ἀλλήλους. Ἐκ τούτων ὁ μὲν πρῶτος δικάζει πρωτοδίκως τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, ὁ δεύτερος τὰς ποινικὰς καὶ ὁ τρίτος ἀμφοτέρως κατ' ἔφεσιν. Τέλος δωδεκαμελὲς συμβούλιον, τὸ Συμβούλιον τῶν Δώδεκα, ἐκλεγόμενον ἐξ αὐτῶν τῶν μελῶν τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου, ἐπέχει τόπον Ἀρείου Πάγου.

Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τοῦ Ἀγ. Μαρίνου κατηργήθη, σωφρονιστικαὶ δὲ φυλακαὶ δὲν ὑπάρχουσι, διὸ καὶ πάντες οἱ ἐγκληματῆαι οἱ ἄνω τῶν 6 μηνῶν καταδικαζόμενοι, δυνάμει τῆς ἀπὸ 28 Ἰουλίου 1897 συμβάσεως μετὰ τῆς Ἰταλίας, ἀποτίουσι τὴν ποινὴν εἰς τὰς ἰταλικὰς φυλακὰς. Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις εἶναι εἰς ἄκρον διαδεδομένη εἰς τὸν Ἅγιον Μαρίνον, ἐλάχιστος δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν παντελῶς ἀγνοούντων ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν. Εἰς ἐκάστην τῶν 8 ἐνοριῶν (*parrocchie*) λειτουργεῖ ἀνὰ ἓν πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον. Ὑπάρχει δὲ πρὸς τούτοις καὶ πανεπιστήμιον (*Istituto Belluzzi*) καὶ πλήρες γεωργικὸν σχολεῖον.

Ἡ δημοσία βιβλιοθήκη περιλαμβάνει 20 χιλ. τόμους. Τὸ δὲ δημόσιον ἀρχεῖον εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς Εὐρώπης ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ 885, περιέχει δὲ πλεῖστα ἀνέκδοτα χειρόγραφα σχετικὰ πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀγ. Μαρίνου. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς χώρας ἀπαρτίζεται ἐξ 9 λόγων τῆς ἐθνοφρουρᾶς ἐχόντων δύναμιν 100 ἀνδρῶν ἐκάστου μετὰ 38 ἀξιωματικῶν καὶ ἐνὸς στρατηγοῦ, τῆς ἐξ εὐγενῶν φρουρᾶς τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου, συγκειμένης ἐκ 250 ἀνδρῶν, καὶ τῆς ἐξ 100 ἀπομάχων φρουρᾶς τοῦ φρουρίου *Della Rocca*.

Ἀπαντες οἱ τὰ ἀνωτέρω ἀξιώματα κατέχοντες πολῖται τῆς δημοκρατίας δεόν νὰ ἐξαγκῶσι ταῦτα ἀμισθεῖ, ἐπὶ ποινῇ δημεύσεως τῶν κτημάτων αὐτῶν δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 13 τοῦ ἐν ἰσχύει Συντάγματος. Τῆς διατάξεως ταύτης ἐξαιροῦνται οἱ δύο ὕπατοι, οἵτινες διαρκούσης τῆς ὑπατίας αὐτῶν λαμβάνουσιν ὡς ἐπιχορήγησιν φρ. 300 ἕκαστος, ἐξ ὧν 150 ὡς ἐξοδα παραστάσεως. Ἡ μόνη ἠθικὴ ἀμοιβή, εἰς ἣν οἱ κάτοικοι τῆς μικρᾶς ταύτης δημοκρατίας δύνανται ν' ἀποβλέπωσιν, εἶναι ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὴν Χρυσὴν Βίβλον τῆς εὐγενείας καὶ ἡ ἀπονομὴ τίτλων.

Ἡ δημοκρατία ἀπονέμει ἐπίσης καὶ παράσημα ἀναγνωριζόμενα ὑφ'

δλων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, πλὴν καὶ ταῦτα μόνον εἰς ξένους ὑπηκόους ἀπονέμονται ἐξ ἀβρότητας. Ἡ φιλανθρωπία ἐσχάτως ἀνεπτύχθη εἰς ὑψιστον βαθμόν· λειτουργεῖ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς δημοκρατίας νοσοκομεῖον Della Misericordia ἐφάμιλλον πρὸς τὰ τελειότερα νοσοκομεῖα τῆς Εὐρώπης, τρεῖς παθολογικαὶ κλινικαὶ καὶ μία τοιαύτη χειρουργικὴ διὰ τοὺς ἀπόρους ἀσθενεῖς. Ὑπάρχει δὲ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ταμιευτήριον, λαϊκὴ τράπεζα καὶ σύλλογος ἀλληλοβοηθείας. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία τῆς δημοκρατίας εἶναι ἡ καθολικὴ, ἀλλὰ κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ πᾶσα ἄλλη εἶναι ἀνεκτὴ.

Τὸ ἔδαφος τοῦ Ἀγ. Μαρίνου ἐκτάσεως 60 χιλιομ. μὲ 9,600 κατοίκους (160 ἀνὰ 1 χιλιολ.) εἶναι εὐφορώτατον, παράγον οἶνον, δημητριακοὺς καρποὺς κτλ. Ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη. Ἀλλ' ὁ κύριος πλοῦτος τῆς χώρας, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, εἶναι τὰ μάρμαρα, τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα μάρμαρα τοῦ Ἀγ. Μαρίνου.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἡ ἱστορία, ἐξ ἧς σαφῶς καταφαίνεται ὅτι ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ ὁμόνοια ὑπῆρξαν αἰετοτε αἱ ἀρεταὶ ἐκεῖναι τοῦ γενναίου καὶ μεγαλόφρονος λαοῦ τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγ. Μαρίνου, αἵτινες διεφύλαξαν ἐπὶ 16 ὅλους αἰῶνας ἀνεξάρτητον καὶ αὐτόνομον τὸν λαὸν τοῦτον, οὗ τὴν ἀνεξαρτησίαν τόσοι μεγάλοι τῆς Ἰταλίας κατακτηταὶ ἐσεβάσθησαν.

Ἀθῆναι, Μάιος 1902.

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. Ε. ΚΕΦΑΛΑΣ